

HÍRLEVELE

Országos Atomenergia Hivatal

2013. március – 16. évfolyam, 1. szám

Második alkalommal rendeztek soron kívüli felülvizsgálati értekezletet Bécsben

Nemzeti Akcióterv a biztonságra növelése érdekében

Az OAH nyerte az Európai Bizottság RESPEC-pályázatát

Magyar-országi-ukrán kormányközi megállapodás a nukleáris üzemanyagok szállításáról

Újabb mérföldkő a Nemzeti Radioaktív Hulladék-tároló történetében:
az első felszín alatti tárolótér megnyitása

Az Országos Atomenergia Hivatal kiadta a Paksi Atomerőmű 1. blokkjának további 20 évre érvényes üzemeltetési engedélyét

A Paksi Atomerőmű 1-4. számú blokkjainak üzemeltetését eredetileg harminc évre tervezték. Az 1. blokkot az Állami Indító Bizottság engedélye alapján 1982. december 28-án kapcsolták rá az országos villamosenergia-hálózatra, így ettől az időponttól kell számolni a tervezett üzemidő kezdetét.

A Paksi Atomerőmű Zrt. (PA Zrt.) közgyűlése 2001 januárjában döntött arról, hogy a blokkok üzemidejét meg kívánja hosszabbítani. Ezzel egyidejűleg egy műszaki együttműködési projektet kezdeményezett a Nemzetközi Atomenergia Ügynökséggel, hogy az élettartam-hosszabbítás előkészítése a legjobb külföldi tapasztalatok hasznosításával valósulhasson meg.

A Műszaki Együttműködési Megállapodás több mint tíz éven keresztül biztosította a külföldi tapasztalatok átvételét és egyben a program átláthatóságát is.

A PA Zrt. 2008 novemberében benyújtotta az OAH-hoz a jogszabályban előírt, az üzemidő-hosszabbításhoz szükséges feltételek megteremtésére irányuló programot. A 2009. június 19-i dátummal kiadott határo-

Level száma, kelte: 1914-H62103/2011
Ügymintőző: Kovács Péter / Mátyási László

Országos Atomenergia Hivatal
Nukleáris Biztonsági Igazgatóság

OAH NBI
Fichtinger Gyula úr mb. főigazgató-helyettes
az NBI vezetője
BUDAPEST 2011 DEC 05.
Fényes Adólfé
1036

Tárgy: A Paksi Atomerőmű Zrt. 1. blokk tervezett üzemidőn túli üzemeltetési engedélykérelme

A Paksi Atomerőmű Zrt. az Üzemidő Hosszabbítási programban meghatározott feladatokat, illetve az OAH NBI által a HA4918 és HA4919 számú határozatokban előírt feladatokat az 1. blokk vonatkozásában végrehajtotta, illetve a tervezett üzemidő alatt végrehajtja, ezáltal teljesíti az üzemidő hosszabbításra vonatkozó, a jogszabályban és a hatóság határozatokban előírt műszaki és adminisztratív feltételeket, követelményeket.

A feltételek, követelmények teljesítését, illetve az ezzel kapcsolatban esedékes feladatokat, intézkedések eredményeit a Paksi Atomerőmű Zrt. a 62103/MO/2011. számú beadványában és az Üzemidő Hosszabbítási Engedélykérelmet Megalapozó Dokumentációban (UH EMD) mutatja be (beadvány 1. számú melléklete). Az UH EMD mellett, az üzemidő hosszabbításhoz kapcsolódó kérdésekben külön dokumentációk készültek, amelyek az UH EMD-t kiegészítve mutatják be az előírások teljesítése érdekében elvégzett tevékenységeket és azok eredményét (beadvány 2-13. számú melléklete).

A 62103/MO/2011. számú beadvány és a beadvány mellékletei alapján - figyelembe véve a 118/2011. (VII. 11.) Kormányrendelet 17. § (1) bekezdésében és a rendelet mellékletét képező NBSZ 1. kötet 1.2.6 pontjában foglaltakat - a Paksi Atomerőmű Zrt. kéri az Országos Atomenergia Hivatal Nukleáris Biztonsági Igazgatóságától, hogy a paksi atomerőmű 1. blokk tervezett üzemidőn túli üzemeltetéséhez az üzemeltetési engedélyt további 20 évre, 2032. december 31-ig adja meg.

Egyben tájékoztatjuk Önöket, hogy a PA Zrt. kész a mellékelt megalapozó dokumentációval kapcsolatos konzultációk lefolytatására.

Melléklet: 62103/MO/2011. számú beadvány és mellékletei

Paks, 2011.12.05.
Hámyas István
vezérigazgató

Volent Gábor János
igazgató

PAKSI ATOMERŐMŰ ZRT. - 1036 Paks, Pf. 21. - fax: 8803 - telefon: 06 70 505 000 - fax: 06 70 355 1332
www.atomeromu.hu - e-cégjegyzékszám: 17-10-00813 (Törvényes Megnevelés Bíróság Cégjegyzéke)

A Paksi Atomerőmű engedélykérelme

tározásban az OAH megállapította, hogy a program alkalmas a meghosszabbított üzemeltetés feltételeinek megteremtésére, ha a PA Zrt. a programot a határozatban előírt kiegészítésekkel együtt határidőre végrehajtja. 2011 decemberében a PA Zrt. benyújtotta az atomerőmű 1. blokkjának a tervezett üzemidő lejártát követő további 20 éves működtetésére irányuló engedélykérelmét.

Az atomerőművi blokk esetén az üzemidő-hosszabbításhoz új üzemeltetési engedély kiadása szükséges.

Az eljárás ügyintézési ideje hat hónap, amelybe a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás szabályairól szóló törvény értelmében nem számítanak bele bizonyos eljárási cselekmények, pl. a szakhatósági eljárás időtartama, a

tényállás tisztázásához szükséges adatok közléséhez, illetve a kérelem kiegészítéséhez szükséges idő.

Az eljárásban ügyfélnek minősült az atomerőmű biztonsági övezetében levő valamennyi ingatlan tulajdonosa és az, akinek az ingatlanra vonatkozó jogát az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezték.

A Greenpeace Magyarország Egyesület kezdeményezése alapján az OAH az Egyesület ügyféli jogállását a környezetvédelmi szakhatósági eljárással összefüggésben elismerte, továbbá az eljárás aktuális helyzetéről az Egyesületet tájékoztatta.

Az OAH az Energiaklub Szakpolitikai Intézet és Módszertani Központ kérésére több alkalommal adott tájékoztatást az eljárás helyzetéről, illetve válaszolt a felmerülő kérdésekre.

Az OAH 2012 februárjában hiánypótlásra szólította fel a PA Zrt.-t. A hiánypótlásokkal kiegészített engedélyezési dokumentáció hatósági felülvizsgálata és értékelése során felmerült – a hatósági döntés meghozatalához szükséges – tények, körülmények tisztázása érdekében az OAH 2012 májusa és októbere között több alkalommal meghallgatta az atomerőmű képviselőit.

Közmeghallgatás Pakson

Az OAH 2012. október 4-én közmeghallgatást tartott Pakson, a Polgármesteri Hivatal nagytermében.

Az eljárásban szakhatóságként a Dél-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség is részt vett.

ORSZÁGOS ATOMENERGIA HIVATAL			
1539 Budapest, Pf. 676, Telefon: (1) 436-4881, Telefax: (1) 436-4883, E-mail: nesd@haca.gov.hu			
Ügyiratszám:	Ügyszám	Határozat szám	Iktatószám
OAH-01472/2011	HA5601	OAH-01472-0152/2012	HE
Ügyintéző:	Szepes Károly		
Kérelmező:	MVM Paks Atomerőmű Zrt. 7031 Paks, Pf.:71., Hrsz. 8803/15		
Tárgy: HA5601 - Üzemeltetési engedély a "Paksi Atomerőmű 1. blokkjának a tervezett üzemidő lejártát követő további működtetésére vonatkozó kérelem" ügyben			
H A T Á R O Z A T			
1. Az MVM Paks Atomerőmű Zrt. (továbbiakban: Kérelmező) kérelmére a Paks Atomerőmű 1. blokkjának üzemeltetésére 2013. január 1. napjától 2032. december 31. napjáig üzemeltetési engedélyt adok az 1.1.-1.5. pontokban előírt feltételekkel és kikötésekkel:			
1.1. A blokk reaktorának hőteljesítménye nem lehet nagyobb 1485+30 MW-nál.			
1.2. A blokkot az aktuális engedélyzési alap előírásainak megfelelően, az abban leírtakat betartva kell üzemeltetni.			
1.3. Az alábbi feladatokat el kell végezni:			
1.3.1. Az 1. blokk reaktortartály NA250-es esonkjai belső íves átmenetének ultrahangos vizsgálata a külső felület felől. Hi.: 2013. évi főjavítás vége, de nem később, mint 2013.04.30.			
1.3.2. Az 1. kiépítésen a turbinagépházi acélszerkezet deflektor téri megerősítésének befejezése. Hi.: 2013.03.31.			
1.3.3. Az 1. kiépítésen a H1, H2, H3 jelű hidaknál a túlzottan konzervatív földregés-állósági számítások helyett új számítások elkészítése és a számítások eredményei alapján szükséges megerősítések megvalósítása. Hi.: 2013.12.15. Az új számításokat elkészítésüket követő 8 napon belül az Országos Atomenergia Hivatalnak (továbbiakban: OAH) el kell küldeni.			
1.3.4. A telephelyi széjellemzők mérésére szolgáló új mérések telepítése. Hi.: 2013.10.31.			
1.3.5. A reaktor-zónatartó kosár 40 évet meghaladó üzemeltethetőségének biztosításához az engedélykérelem 1. melléklet 4.3.12.7. alfejezetének 2. és 3. pontjában megfogalmazottak végrehajtása a 40 éves üzemidő elérését megelőzően.			
1.3.6. A korlátozott időtartamú biztonsági elemzések (a továbbiakban: KIBE) felülvizsgálata abból a szempontból, hogy a terheléskatalógus melyik verziója szerinti ciklusszámokat vették figyelembe az elemzések végrehajtásakor, és az alkalmazott verziók közötti eltérések hatásának értékelése. Hi.: 2013.03.01.			
1.3.7. A Paks Atomerőmű 1. blokkjára beépített reaktortartály 50 éves biztonságos üzemeltethetőségének folyamatos ellenőrzését szolgáló feladatok:			

Határozat az üzemidő meghosszabbításáról

Az OAH több mint három éve felügyeli az atomerőmű 1. blokkja üzemidő-hosszabbításának lehetőségét megalapozó és igazoló tevékenységet. E felügyeleti tevékenység teremtette meg annak lehetőségét, hogy az OAH a törvényes ügyintézési határidőn belül felelős és megalapozott döntést hozzon.

A több mint harmincezer oldalas engedélyezési dokumentáció felülvizsgálata és értékelése az OAH munkatársai munkaidejének jelentős részét igénybe vette. Az eljárás eredményeként az OAH megállapította, hogy a PA Zrt. a hatóság által elfogadott, az üzemidő-hosszabbításhoz szükséges feltételek megteremtésére szolgáló programot végrehajtotta, az 1. blokk biztonságosan üzemeltethető, és ennek az állapotnak a meghosszabbított üzemidő végéig történő fenntartásához szükséges műszaki és adminisztratív feltételek is adottak.

Az OAH a 2032. december 31. napjáig hatályos engedélyében további feladatok végrehajtását is előírta, amelyek az engedélyezési eljárásban felmerült, de az engedély kiadását nem kizáró eltérések kezelését, folyamatban levő munkák elvégzését, továbbá az 50 éves biztonságos üzemeltethetőség folyamatos ellenőrzését szolgálják.

Az engedélyezési eljárás nem terjedt ki a japán Fukusima Dai-ichi erőműben történt baleset következtében végrehajtott Céltzott Biztonsági Felülvizsgálat (stressz-teszt) eredményeként született intézkedések végrehajtására, mivel azok ütemezéséről az OAH az 1. blokk üzemidő-hosszabbítás engedélyezési eljárásának befejezése előtt már külön eljárásban döntött.

NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

Másodikkal rendeztek soron kívüli felülvizsgálati értekezletet Bécsben

A Nukleáris Biztonsági Egyezmény második soron kívüli felülvizsgálati értekezletén 2012. augusztus 27. és 31. között a fukusimai baleset tanulságairól tanácskozott Bécsben az Egyezmény 60 részes tagállama. A résztvevők áttekintették, hogy milyen intézkedések születtek a fukusimai atomerőmű-baleset tanulságainak elemzése, a tanulságok hasznosítása terén. Hat szakterületen (természeti hatások, tervezési kérdések, súlyos balesetek kezelése, baleset-elhárítási felkészülés, nemzeti szervezetek, nemzetközi együttműködés) részletesen elemezték a tagállamok munkáját. Ajánlásokat fogadtak el az atomerőművek biztonságának további javítása érdekében. A tagállamokat képviselő 300 szakértő ajánlásokat adott arra vonatkozóan is, hogy az egyezmény keretében 2014-ben tartandó következő konferencián milyen egységes elvek mentén számoljanak be a résztvevők a fukusimai esemény tapasztalatainak további hasznosításáról.

A konferencia résztvevői egyetértettek abban, hogy a biztonságot érintő műszaki fejlesztések végrehajtása mellett a nukleáris biztonsági hatóságok működését is felül kell vizsgálni, biztosítani kell függetlenségüket és növelni kell kompetenciájukat a szükséges emberi és anyagi erőforrások előteremtésével.

Nemzeti Akcióterv a biztonság növelése érdekében

Az Európai Unió az európai felülvizsgálatot követően a „stressz-teszt” eredményeként elhatározott javító intézkedések végrehajtását is figyelemmel kíséri. Ennek megfelelően az Európai Bizottság tanácsadó testülete, az ENSREG (European Nuclear Safety Regulators Group) 2012. szeptember 4-5-én tartott munkaülésén döntés született arról, hogy az atomerőművel rendelkező EU-tagállamok dolgozzanak ki Nemzeti Akciótervet, amelyet 2012. december 31-ig küldjenek meg az Európai Bizottságnak. Ebben rögzíteni kellett a Célzott Biztonsági Felülvizsgálat során elhatározott és az ahhoz kapcsolódó nemzetközi felülvizsgálatban előírányzott javító intézkedéseket (megvalósítási határidejükkel együtt), valamint a Nukleáris Biztonsági Egyezmény 2012 augusztusában megtartott 2. rendkívüli felülvizsgálati értekezletén feltárt problémakörökhöz kapcsolódó intézkedéseket is.

Az ENSREG ajánlásai alapján elkészített Nemzeti Akcióterv a javító intézkedések végrehajtásával kapcsolatos hatósági feladatok ismertetését követően a külső (természeti) hatások, a tervezési kérdések, valamint a telephelyen belüli veszélyhelyzet-kezelés és helyreállítás témakörében elhatározott intézkedéseket veszi számba. Mindemellett az akcióterv már tartalmazza azokat a megállapításokat és szükség szerinti intézkedéseket, amelyek csak a Nukleáris Biztonsági Egyezmény 2012. augusztus 27-31. között Bécsben megtartott rendkívüli felülvizsgálati értekezletén merültek fel. Magyarország az elvárásoknak megfelelően Rendkívüli Nemzeti Jelentést nyújtott be a kért határidőre.

Az OAH a Nemzeti Akciótervben összesen 51 intézkedést irányzott elő (ebből 4 már 2012-ben teljesült). Ezek közül az OAH a Paksi Atomerőműben végrehajtandó átalakítások, elemzések elvégzését elrendelő határozatban 46 feladatot fogalmazott meg. Ezek túlnyomó többsége a súlyosbaleset-kezeléshez, következményeinek elhárításához kapcsolódik. Példaként lehet említeni a súlyosbaleseti szimulátor kialakítását, valamint azoknak a műszaki megoldásoknak az alkalmazását, amelyekkel megakadályozható, hogy a hermetikus térben túlnyomás jöjjön létre. Néhány intézkedés további vizsgálatokat irányoz elő, például a talajfolyósodás kérdésének még pontosabb értékelése érdekében.

Az Országos Atomenergia Hivatalt érintő intézkedést is tartalmaz a Nemzeti Akcióterv: az OAH végzte, illetve végzi az engedélyes (Célzott Biztonsági Felülvizsgálathoz kötődő) intézkedési tervének felülvizsgálatát, illetve a terv teljesülésének nyomon követését,

a nukleáris biztonsági jogszabályok felülvizsgálatát, valamint részt vesz a tapasztalatok nemzetközi feldolgozásában. Szintén az OAH feladatai közé tartozik a közvélemény tájékoztatásáról való gondoskodás.

Nukleáris biztosítéki tanfolyam a NAÜ támogató program keretében

Magyarország 1991 óta nyújt támogatást a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (NAÜ) biztosítéki rendszerének megerősítéséhez. A magyar támogató program egyik eleme a NAÜ képzési rendszerének segítése. A NAÜ a jövőbeni biztosítéki ellenőrei részére évente 9 hónapos tanfolyamot indít. A támogató program keretében a képzés utolsó modulját – kéthetes folyamatos magyarországi tartózkodással – hazánk adja. Legutóbb 2012. november 5-16. között került sor a magyarországi tanfolyamra, melyet az Országos Atomenergia Hivatal Nukleáris és Radioaktív Anyagok Főosztálya koordinált.

A tanfolyamon – a nukleáris létesítményekkel együttműködve – átfogó tájékoztatást adtunk a magyar nukleáris iparról. Az OAH-ban tartott előadások során a Nukleáris és Radioaktív Anyagok Főosztály munkatársai bemutatták a hazai nukleáris üzemanyagciklust és biztosítéki rendszert, az export-import engedélyezéseket és ellenőrzéseket, a nukleáris és radioaktív anyagok nyilvántartását és ellenőrzését, a szállítással kapcsolatos szabályozásokat és a nukleáris hulladékok kezelését. A tanfolyam résztvevői szakmai látogatást tettek az MTA Energiatudományi Kutatóközpontban, a Budapesti Kutatóreaktornál, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Oktatóreaktoránál, az MVM Paksi Atomerőmű Zrt.-nél, a paksi Kiegészített Kazetták Átmeneti Tárolójánál és a Bábaapáti Nemzeti Radioaktív hulladék-tárolónál. A tanfolyam zárónapján a résztvevők megtekintették a Mecsek-ÖKO Környezetvédelmi Zrt. által kezelt, bezárt mecseki uránbánya területét.

Az OAH nyerte az Európai Bizottság RESPEC-pályázatát

2012 júniusában az Európai Bizottság energetikai ügyekért felelős főigazgatósága pályázatot írt ki a RESPEC-projekt (Radiological Emergency Support Project for the European Commission – radiológiai veszélyhelyzeti támogatás nyújtása az Európai Bizottság számára) következő, 2013-tól 2016-ig tartó időszakára.

A RESPEC-szerződés keretében a támogató intézmény feladata, hogy az Európai Unió területét érintő radiológiai vagy nukleáris veszélyhelyzet esetén elemzői-szakmai segítséget nyújtson az Európai Bizottság szerveinek, elsősorban a sugárvédelmi részlegnek. Cél, hogy nukleáris és radiológiai helyzetelemzéssel, szükséges óvintézkedésekre javaslatok kidolgozásával, valamint az Európai Bizottság szintjén a média tá-

jékoztatására előkészített sajtóközlemények tartalmi ellenőrzésével támogassa az Európai Bizottságot.

Az OAH jelentkezett a pályázatra, és benyújtott anyagával megnyerte a tendert, így további lehetőségek nyílnak a RESPEC-szerződéshez kapcsolódó feladatok ellátására. Az előző ciklusban az OAH már sikeresen ellátta a szerződésben foglalt feladatokat, és a jelenlegi, 2010-től 2013-ig tartó időszakban is folytatja a támogatást. A 2011-es fukusimai balesetet követően is hatékonyan segítette az Európai Bizottság munkáját.

Bolgár szakmai látogatás az OAH-ban

Az Országos Atomenergia Hivatal a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség felkérésére 2013. január 14-16. között fogadta a Bolgár Atomenergia Hivatal és a kozloduji atomerőmű munkatársait. A 7 fős bolgár küldöttség a Paksi Atomerőmű 1. blokkjának üzemidő-hosszabbításával összefüggő – az OAH által 2012-ben végrehajtott – hatósági engedélyezési eljárás jogi és műszaki részleteibe kért és kapott betekintést. Az OAH munkatársai ezen kívül ismertették az új atomerőművi blokkok létesítésével összefüggő hatósági feladatokat, valamint a nemzetközi követelmények hazai szabályozásban megjelenő rendszerét. A bolgár szakemberek kétnapos látogatást tettek a VEIKI Energia + Kft-nél is, amely jelentős részt vállalt az üzemidő-hosszabbítás előkészítésében.

Bulgáriában mind a kozloduji atomerőmű üzemidő-hosszabbítása, mind új blokkok létesítése napirenden van. A bolgár küldöttség tagjai, megköszönve az átadott ismereteket, különösen azt tartották fontosnak hangsúlyozni, hogy közvetlenül olyan szervezetek tapasztalatait ismerhették meg, amelyek nemcsak kidolgozták az üzemidő-hosszabbítás engedélyezésének módszertanát, hanem azt már sikeresen alkalmazták is.

Osztrák-magyar kétoldalú találkozó

2012. december 6-7-én Kismartonban (Eisenstadt) került sor a 18. osztrák-magyar kétoldalú szakértői ülésre az Ausztria és Magyarország között 1987-ben megkötött, a nukleáris létesítményeket érintő egyezmény keretében.

A hazai szakértői delegációban helyet kaptak a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, a Vidékfejlesztési Minisztérium, az Országos Atomenergia Hivatal, az Országos Meteorológiai Szolgálat, az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság, az MVM Paksi Atomerőmű Zrt., az MVM Paks II Atomerőmű Fejlesztő Zrt., valamint az Országos „Frédéric Joliot-Curie” Sugárbiológiai és Sugáregészségügyi Kutató Intézet (OSSKI) munkatársai.

A magyar küldöttség tagjai előadást tartottak a nukleáris energiával kapcsolatos aktuális kérdésekről, a

teljesítménynövelés és az új üzemanyag alkalmazásának szakmai háttéréről, a nukleárisbaleset-elhárítás legújabb fejleményeiről, a fukusimai baleset kapcsán végrehajtott célzott biztonsági felülvizsgálat eredményeiről és az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság szerepéről a nukleárisbaleset-elhárításban. Előadás hangzott el a Paksi Atomerőmű üzemidejének hosszabbításáról, valamint a radioaktív hulladék-kezelés aktuális kérdéseiről. Az MVM Paks II Atomerőmű Fejlesztő Zrt. munkatársai az atomerőmű bővítésére vonatkozóan adtak részletes tájékoztatást, előrevetítve az új blokkok elhelyezkedését, elvárt technikai és biztonsági paramétereit, várható teljesítményét és a fejlesztéshez kapcsolódó további gazdasági előnyöket.

Az osztrák szakértők beszámoltak a nukleáris biztonsági direktíva alapján szükségessé vált jogszabályi változtatásokról, a baleset-elhárítási felkészültséggel kapcsolatos legújabb fejleményekről, valamint a radioaktív hulladék-kezeléssel kapcsolatos aktuális kérdésekről.

A megbeszélésen a felek lezárták a Paksi Atomerőmű üzemidő-hosszabbítása kapcsán megbeszélte „roadmap”-et, megállapítva, hogy a magyar fél minden kérdést megválaszolt az eredeti megállapodás értelmében, és a megbeszélések kapcsán felmerült további kérdésekre is választ ad majd.

A találkozót hagyományosan őszinte, informatív légkör jellemezte.

Magyar-oroszk-ukrán kormányközi megállapodás a nukleáris üzemanyagok szállításáról

2012. október 17-én Magyarország, Oroszország és Ukrajna kormánya közös megállapodást írt alá a Magyarország és Oroszország között történő nukleáris üzemanyag szállításról Ukrajna területén át. A megállapodást hazánk képviselőjében az Országos Atomenergia Hivatal főigazgatója, Rónaky József, Oroszország részéről a ROSATOM nemzetközi együttműködésekért felelős helyettes-főigazgatója, Nikolai Spassky, ukrán oldalról pedig az Állami Nukleáris Szabályozási Főfelügyelet elnöke, Olena Mykolaychuk írták alá.

A megállapodás az Oroszország és Magyarország közötti, Ukrajna területén keresztül történő nukleáris üzemanyag szállítás főbb szabályait határozza meg, és a három ország által 1992. december 29-én kötött, eddig hatályos együttműködési megállapodást váltja fel. Az új megállapodás megkötését a nemzetközi környezet változása, Magyarország Európai Unióhoz történő csatlakozása, az atomenergiát érintő jogszabályi háttér fejlődése, valamint a szigorúbb nukleáris biztonsági követelmények tették szükségessé. Oroszország és Ukrajna a magyar megállapodáshoz hasonló egyezményeket kötött korábban Bulgáriával (2006) és Szlovákiával (2010).

A megállapodást az országgyűlési ratifikációt követően a 2012. évi CCVI. törvény hirdette ki. A hatálybalépés napját a külpolitikáért felelős miniszter a Magyar Közlönyben közzétett közleményével állapítja meg, miután a ratifikációs folyamat mindhárom országban lezárul.

Szaúdi látogatás az Országos Atomenergia Hivatalban

A Szaúd-Arábiai Királyság nukleáris és megújuló energiák központjának (King Abdullah City for Nuclear és Renewable Energy) elnöke, Hashim Yamani, valamint kísérete 2012. szeptember 22-én – magyarországi látogatásának befejezésekként – az Országos Atomenergia Hivatal tevékenységével ismerkedett meg. Mint ismeretes, a szaúdi energiatermelés jelenleg száz százalékban az olajtól függ. A jövőben az olaj mellett a nukleáris energiára és a megújuló energiaforrásokra is támaszkodni kívánnak. A szaúdi delegáció tagjai a magyar nukleáris ipar, illetve a nukleáris kutatás-fejlesztésben részt vevő szervezetek munkája iránt érdeklődtek, és keresték a kölcsönös együttműködés lehetőségeit. Ennek keretében került sor az OAH meglátogatására. A magasrangú küldöttséget Rónaky József, az OAH főigazgatója, Horváth Kristóf főigazgató-helyettes és Macsuga Géza fősztályvezető fogadták. A megbeszélésen részt vett Kovács Pál energiaügyi államtitkár, valamint a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium és a Külügyminisztérium több munkatársa. Az OAH főigazgatója rövid ismertetést adott a Hivatal tevékenységéről, majd sor került az OAH Veszélyhelyzeti, Intézkedési, Gyakorló és Elemző Központjának, a CERTA-nak a bemutatására. A szaúdi vendégek elismeréssel nyilatkoztak az OAH tevékenységéről. A nukleáris energia bevezetésének egyik előfeltétele a független nukleáris hatóság megléte, ennek működéséhez gyűjtöttek tapasztalatokat az OAH-ban.

RADIOAKTÍV HULLADÉKOK KEZELÉSE

Újabb mérföldkő a Nemzeti Radioaktív Hulladék-tároló történetében: az első felszín alatti tárolótér megnyitása

A Bátaapáti Nemzeti Radioaktív Hulladék-tárolóban (NRHT) 2012. december 5-én ünnepélyes keretek között megtörtént az első radioaktív hulladékot tartalmazó vasbetonkonténer elhelyezése az újonnan üzembe helyezett tároló-kamrába.

A felszín alatti tárolótérhez vezető lejtősakna bejáratánál a térség országgyűlési képviselője, Bátaapáti polgármestere, egyben a tároló körül létrejött ellenőrzési és információs célú önkormányzati társulás elnö-

A Bátaapáti Nemzeti Radioaktív Hulladék-tároló ünnepélyes megnyitása

ke és az RHK Kft. ügyvezetője köszöntötték a megjelenteket és méltatták az esemény jelentőségét. Az átadáson jelen volt az Országgyűlés Fenntartható Fejlesztés Bizottságának alelnöke, Tolna megye kormány megbízottja, az OAH főigazgatója, az MVM Zrt. és az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. vezető munkatársai, a környező települések polgármesterei, a nukleáris, a földtani és a bányászati szakma képviselői, valamint a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség, az OECD Nukleáris Energia Ügynökség, az Európai Bizottság és a Francia Atomenergia-ügyi Hivatal küldöttei.

Az NRHT létrehozása majd húsz év munkájának eredménye. Az Országos Atomenergia Bizottság (OAB) 1993 februárjában nemzeti programot indított azzal a céllal, hogy megoldást találjon a Paksi Atomerőműből származó kis és közepes aktivitású hulladék végső elhelyezésére. E projekt keretében kezdtek hozzá a telephely kiválasztásához.

Első lépésként átvizsgálták az egész országra vonatkozó szakirodalmi adatokat, annak érdekében, hogy azonosítsák a radioaktív hulladék-tároló telepítésre elvben alkalmas geológiai képződményeket. A vizsgálat eredményeként Mezőföldet és környékét jelölték ki továbbkutatásra érdemesnek.

A továbbkutatásra kijelölt területen belül – ahol ezt a lakosság is támogatta – a potenciális telephelyek előzetes vizsgálata következett. Ehhez megindult az érintett települések lakosságának, illetve az önkormányzatok fogadókészségének felmérése.

Három, befogadó nyilatkozatot tevő Tolna megyei település (Bátaapáti, Diósberény, Udvari) határában 1996 januárjában kezdődtek kutatófúrások.

A nemzeti program döntéshozói és végrehajtói számára a kezdetek óta nyilvánvaló volt, hogy a tároló létesítését csak a nyilvánosság teljes bevonásával, vele együttműködve lehet és kell megvalósítani. Kiemelt partner volt ebben a folyamatban az 1997-ben alakult, jelenleg hét települést tömörítő Társadalmi Ellenőrző Tájékoztató Társulás, amelynek célja, hogy a tároló környezetében élőket tájékoztassa a munkálatokról és képviselje érdekeiket.

Az Országos Atomenergia Bizottság 1997 elején a potenciálisan alkalmas területek közül kiválasztotta a

NUKLEÁRISBALESET- ELHÁRÍTÁS

2012. évi országos nukleárisbaleset- elhárítási törzsvezetési gyakorlat

Bátaapáti külterületén található üveghutai telephelyet, ahol gránit kőzetben (az ún. Mórággy-rögben) a felszínről indított kutatófúrások mélyítésével folytatódott a program. Ekkor született döntés arról, hogy – főként a délszláv háború miatt – a felszíni, illetve felszín alatti elhelyezési megoldások közül a felszín alatti tároló változatot kell elsődlegesnek tekinteni. Ezzel a nemzeti projekt deklarált célja egy Bátaapáti környéki felszín alatti tároló előkészítése lett. Pár évig ugyan még Udvariban is folytak vizsgálatok, de a kutatások hamarosan teljesen Bátaapátira tevődtek át.

Mindezek ellenére, a 90-es évek végére a program szakmai és politikai viták keresztüztüébe került. Ezért 1999-ben az OAH főigazgatója felkérte a Nemzetközi Atomenergia Ügynökséget, hogy szervezzen egy szakértői csoportot (WATRAP) a program keretében elvégzett munka felülvizsgálatára. A csoport megállapította, hogy a folyamat ésszerű volt, a telephely potenciálisan alkalmas, a földtani vizsgálatokat pedig folytatni kell a biztonsági elemzések megfelelő megalapozásához.

A környezetvédelmi engedély 2007. évi, majd a létesítési engedély 2008. évi megszerzésével megindulhattak a beruházási munkák. Épülni kezdtek a felszíni létesítmények: a központi épület, a technológiai épület, fizikai védelmi rendszerek.

Az átadáson az RHK Kft. ügyvezetője, Kereki Ferenc elmondta, hogy a beruházás eddig mintegy 68 milliárd forintba került. A tároló – teljes kiépítése esetén – kellő kapacitással fog rendelkezni mind a Paksi Atomerőmű megnövelt üzemideje, mind a leszerelése során keletkező kis és közepes aktivitású hulladékok végleges elhelyezésére, és megfelelő bővítés után – jelenlegi ismereteink szerint – az új atomerőművi blokkok belépése miatt jelentkező kis és közepes aktivitású többlet hulladékmennyiség befogadására is. Kiemelte, hogy a telephelykutatás és a tároló építése végig nyugodt és támogató légkörben folyt, köszönhetően annak, hogy az évek folyamán példaértékű kapcsolat alakult ki az RHK Kft. és a térség lakossága között.

Az újonnan üzemeltetési engedélyt szerzett, 200-250 méteres mélységben kialakított, impozáns méretű tároló-kamra bejáratánál Rónaky József, az OAH főigazgatója, Ute Blohm-Hieber, az Európai Bizottság képviselője, valamint Nagy Sándor, az MVM Zrt. vezérigazgató-helyettese tartott rövid beszédet. Kiemelték, hogy az atomenergia alkalmazása elképzelhetetlen korszerű és biztonságos tárolók nélkül, elismerően beszéltek a tároló technikai megvalósításáról és hangsúlyozták, hogy a felszín alatti tároló megnyitása nemzetközi léptékkkel mérve is jelentős esemény.

Ute Blohm-Hieber asszony szerint a megfelelő politikai akarat, a felelőségek meghatározása, valamint a nyilvánossággal való jó kommunikáció biztosíthatják együttesen a sikert. Nagy Sándor a Paksi Atomerőmű bővítése szempontjából emelte ki az esemény jelentőségét.

Az országos nukleárisbaleset-elhárítási rendszer (ONER) 2012. évi törzsvezetési gyakorlatára november 28-án került sor. A gyakorlaton részt vett az MVM Paksi Atomerőmű Zrt., a Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság Nemzeti Veszélyhelyzet-kezelési Központja (KTB NVK) és Lakossági Tájékoztatási Csoportja, a Nukleáris Védekezési Munkabizottság (NVM), az ONER Riasztási és Értesítési Ügyelete, a BM OKF Nukleáris Baleseti Információs és Értékelő Központja, valamint az atomerőmű körüli megyei és helyi védelmi bizottságok. A gyakorlathoz csatlakozott az Országos Atomenergia Hivatal (OAH) Baleset-elhárítási Szervezete (BESZ), valamint a KTB NVM Szakértői Részlege.

A gyakorlat folyamán a résztvevőknek a Paksi Atomerőmű 3. blokkján szimulált baleseti, és az annak kapcsán kialakult sugárzási helyzetet kellett kezelniük. A gyakorlat kiemelt célja a partnerszervezetek közötti együttműködésnek, valamint az ONER működésének és eszközrendszerének ellenőrzése volt. A gyakorlat után az egyes helyszíneken gyorsértékelő megbeszéléseket tartottak, és a szervezetek tevékenységét felkért szakemberek értékelték. A szervezetek értékelői jelezték, hogy a gyakorlat mindenhol sikeresen lezárult, a kommunikáció megfelelő volt a részt vevő szervezetek között.

Az OAH BESZ 19 fővel elemezte a feltételezett baleseti helyzetet, intézkedési javaslatokat fogalmazott meg a lakosság és a környezet védelme érdekében, tájékoztató anyagot állított össze a lakosság számára, valamint a nemzetközi egyezményekkel összhangban értesítette a nemzetközi partnerszervezeteket és a szomszédos országokat. A gyakorlat során azonosított problémákat, hiányosságokat és az ezek megoldására hozott javító intézkedéseket a gyakorlat főellenőre vezetésével készülő összefoglaló jelentés tartalmazza.

Az Országos Nukleárisbaleset- elhárítási Intézkedési Terv elfogadása

A Felsőszintű Munkacsoport másfél éves munkájának eredményeként befejeződött az Országos Nukleárisbaleset-elhárítási Intézkedési Terv (OBEIT) felülvizsgálata, és elkészült a terv új, 2.2. sorszámú verziója. A felülvizsgálat során a munkacsoport áttekintette és beépítette a nukleárisbaleset-elhárítás területén az OBEIT legutóbbi, 2011. évi megjelenése után bekövetkezett változásokat.

Többek között változást jelentett, hogy megújult a katasztrófavédelem jogszabályi környezete, valamint megváltozott a kormányzati struktúra. A tervbe beépültek a hazai nukleárisbaleset-elhárítási gyakorla-

tok tapasztalatai, valamint a munkacsoport figyelmet fordított az alkalmazás során felmerült változtatási, pontosítási igényekre, illetve a feltárt ellentmondások feloldására és a hiányosságok kezelésére is.

A szakértők továbbra is egyetértettek abban, hogy az OBEIT felépítése a korábban kialakított koncepció alapján történjen, amely szerint számos mellékletet és függelékot választottak le az alapidokumentumról. Ennek köszönhetően jelentős mértékben egyszerűsödött az OBEIT struktúrája, lerövidült a tervrendszer, viszont a kapcsolódó műszaki-tudományos kiadványokkal együtt bővült annak szakmai terjedelme és részletessége, javult a felhasználhatósága. Az elmúlt időszakban megjelent, OBEIT-hez kapcsolódó útmutatók nyomtatott formában elérhetők az Országos Atomenergia Hivatalban, vagy letölthetők az OAH honlapjáról (www.oah.hu).

Védettségi felülvizsgálat előkészítő ülés az OAH-ban

Magyarország meghívta a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség szakértőit, hogy tekintsék át és mondjanak véleményt a hazai nukleáris létesítmények, nukleáris és más radioaktív anyagok védettségi rendszeréről. A szakértők vizsgálni fogják, hogy hogyan felelnek meg a védelemre tett hazai intézkedések a NAÜ iránymutatásainak, illetve a nemzetközileg elfogadott jó gyakorlatoknak.

Az IPPAS (International Physical Protection Advisory Service) felülvizsgálatra 2013. május 27. és június 7. között kerül sor, melyen nemcsak a kiemelt fontosságú nukleáris létesítmények fizikai védelmét, hanem hazánk teljes nukleáris védettségi szabályozási rendszerét átvilágítják.

A 2013. január 22-23-án megtartott előkészítő ülés első napján az OAH székházában a felülvizsgáló csoport vezetője és műszaki segítője, az OAH szakértője, a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, a hazai nukleáris létesítmények, valamint az ORFK nukleáris védettséggel foglalkozó szakemberei vettek részt. A megbeszélésen Horváth Kristóf, az OAH főigazgató-helyettese bemutatta a nukleáris védettségi szabályozási és ellenőrzési rendszert, Vincze Árpád, az OAH NURAF főosztályvezetője ismertette a hazai nukleáris üzemanyagciklus főbb elemeit, valamint egyeztették a kéthetes IPPAS-misszió programját. A külföldi szakemberek látogatást tettek az MTA Energiatudományi Kutatóközpontjának Kutatóreaktorában, az MVM Paksi Atomerőműben, valamint a Kiegészítő Kazetták Átmeneti Tárolójában.

TÁJÉKOZTATÁS

Ismeretterjesztő konferencia Győrben

Az Országos Atomenergia Hivatal a TIT Stúdió Egyesülettel és a Széchenyi István Egyetemmel közösen 2012. november 28-án ismeretterjesztő konferenciát

rendezett „Atomenergiáról – mindenkinek” címmel Győrben, az egyetem hangversenytermében. Az immár tizenegyedik alkalommal megrendezett regionális konferencián az ismeretterjesztésben jártas neves előadók tekintették át mindazokat a területeket (a radioaktív sugárzástól az atomenergia biztonságos alkalmazásán át a fúziós energiatermelésig), amelyek gyakran előfordulnak a médiában és érdekelhetik a lakosságot. A hangversenyterem karzatán a Radioaktív Hulladékokat Kezelő Közhasznú Nonprofit Kft. kiállítását tekinthették meg az érdeklődők. A Magyar Nukleáris Társaság „Fiatalok a Nukleáris Energetikáért” szakcsoportja a konferencia előtt és a szünetben műszeres bemutatót tartott, ahol a résztvevők beszélgethettek a szakemberekkel az atomenergia alkalmazásáról, és totó kitöltésével ellenőrizhették ismereteiket. A konferencián elhangzott előadásokról videofelvétel készült. Az előadások PDF-formátumban megtekinthetők az OAH honlapján (www.oah.hu).

A konferencia előadói és szervezői ünnepélyesen elbúcsúztak nyugállományba vonulása alkalmából Besenyei Gábornétól, az OAH főosztályvezető-helyettesétől, aki aktív szerepet vállalt a konferenciasorozat elindításában, a konferenciák megszervezésében és sikeres lebonyolításában.

Sikeres nyílt nap az OAH-ban

Az Országos Atomenergia Hivatal szeptember 15-én – immár nyolcadik alkalommal csatlakozva a Kulturális Örökség Napjai rendezvénysorozathoz – nyílt napot tartott. A rendezvény három csoportban csaknem kétszáz látogatót vonzott.

Színes és sokrétű tájékoztatást kaptak az érdeklődők

A résztvevők tájékoztatást kaptak az OAH tevékenységéről és az üzemidő-hosszabbítás menetrendjéről, a kiegészítő fűtőelemek szállításával kapcsolatos feladatokról, a nukleárisbaleset-elhárítás országos rendszeréről. A látogatás az OAH épületének alagsorában elhelyezett nukleárisbaleset-elhárítási központ (CERTA) megtekintésével folytatódott, ahol a központ munkatársai egy nukleáris baleset szimulációján keresztül mutatták be a központ vészhelyzeti működését. A látogatók nagy érdeklődéssel fogadták a bemutatót, s számos kérdést tettek fel az OAH munkatár-

sainak. Sokan nézték meg a poszter kiállítást is, amely az OAH sokrétű tevékenységét mutatta be. A látogatók megtekinthették az OAH kezelésében lévő Központi Nukleáris Pénzügyi Alap finanszírozásában folyó, a radioaktív hulladékok elhelyezésével kapcsolatos tevékenységről szóló kiállítást is. A kivétítőn a radioaktív hulladékok kezeléséről szóló tájékoztató filmeket nézhettek meg a vendégek. Az esemény végén a látogatók totó kitöltésével ellenőrizhették a megszerzett ismereteket.

Nyílt nap az Országos Atomenergia Hivatalnál

A vendégkönyvbe írt számos dicséző bejegyzés alapján a látogatók hasznosnak és igen érdekesnek találták az OAH nyílt napját.

Nukleáris Újságíró Akadémia okleveleinek átadása

2012. december 19-én az OAH székházában vehették át az Országos Atomenergia Hivatal és a Magyar Tudományos-, Üzemi- és Szaklapok Újságíróinak Egyesülete által immár második alkalommal indított Nukleáris Újságíró Akadémia hallgatói a kétéves képzés elvégzését igazoló oklevelet Rónaky József OAH főigazgatótól.

Az OAH főigazgatója ebből az ünnepélyes alkalomból méltatta a programban részt vett mintegy 30 szakújságíró munkáját, amellyel az akadémia célkitűzése szerint szakszerűen, hitelesen és objektíven tájékoztatták a közvéleményt az atomenergia kérdéseiről a programban szereplő előadásokhoz, látogatásokhoz kapcsolódóan. Az újságíró akadémia keretében a résztvevők nagy érdeklődéssel látogattak el a nukleáris ipar és kutatóhálózat intézményeibe. Így például 2011 folyamán a BME Nukleáris Technikai Intézet, valamint az Oktatóreaktor munkájával is megismerkedhettek, a Gamma Műszaki Zrt.-t felkeresve a sugármérők, a legkorszerűbb nukleáris védelmi felszerelések gyártásáról kaphattak képet. Az MTA Izotópkutató Intézetben az izotópok tanulmányozásán túl a sugárzó anyagok regisztrálásáról is hallhattak, amellyel komoly hatósági feladatokat is támogatnak. Az RHK Kft. meghívására Pakson a Kiegészített Kazetták

Átmeneti Tárolója ötödik tároló-moduljának elkészüléséről szerezhettek információt, majd Csillebércen az MTA Atomenergia Kutató Intézetnél bemutatták számukra a telephelyi sugárvédelmi környezet-ellenőrzési rendszert, a Budapesti Kutatóreaktor tevékenységével együtt. 2012-ben a nemzetközi nukleáris iparba beszállító Ganz Engineering és Energetikai Gépgyár fogadta az Akadémiát, majd megismerkedhettek az RHK püspökszilágyi telephelyének nagyarányú fejlesztésével, és ott lehettek Bátaapátiban az NRHT felszín alatti tárolójának átadásán is. Ugyanabban az évben két külföldi program is szerepelt a képzésben: a bécsi ENSZ központban tett látogatás során részletes tájékoztatást kaptak az Atomcsendegyezmény végrehajtó szervezete, a CTBTO feladatköréről és az egyezmény betartására vonatkozó, egész világra kiterjedő ellenőrző szerepéről, illetve a NAÜ jelenlegi projektjeiről. Prágában az Atomex Europe konferencián a kontinens atomenergetikai fejlesztéseiről szerezhettek ismereteket. Az akadémia hallgatói természetesen tudósítottak az OAH, az RHK Kft. és a Paksi Atomerőmű sajtótájékoztatóiról, valamint részt vettek az OAH megalakulásának 20. évfordulója alkalmából rendezett tudományos ülésen is. A két éves program befejezéseként Horváth Kristóf, az OAH főigazgató-helyettese tartott előadást a nukleáris biztonságról és védelemről, a hatóságok kötelezettségeiről és lehetőségeiről. A Nukleáris Újságíró Akadémia 2013-tól részben új hallgatókkal folytatja a szakújságírók atomenergetikai képzését.

RÖVIDHÍR

Prométheus-díjban részesült Koblinger László

Németh Lászlóné nemzeti fejlesztési miniszter a 2012. október 23-i nemzeti ünnep alkalmából kitüntetésekkel, elismeréseket adott át.

A tárcavezető az 1956-os ünnepi megemlékezések alkalmából rendezett kitüntetési ceremónián a közlekedési, energetikai, hírközlési és informatikai szakterületek képviselőinek Baross Gáborról, Puskás Tivadarról és Prométheuszról elnevezett díjakat, Közlekedésért és Hírközlésért Érdemérmeket, valamint miniszteri elismerést adományozott. A kitüntetettek példamutató szakmai tevékenységük, életművük okán részesültek elismerésben. Koblinger László, az Országos Atomenergia Hivatal nyugállományba vonult főigazgató-helyettese, az OAH Általános Nukleáris Igazgatóság 12 éven át tartó kiváló irányításáért, valamint az atomenergia biztonsága érdekében végzett példaértékű szakmai tevékenységének elismeréseként Prométheus-díjat vehetett át.